

Szovjet kitüntetés magyar kutatóknak

A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége Kónya Albert akadémikust a Népek Barátsága Erdemrenddel tüntette ki. A kitüntetést Valerij Muszátov, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője adta át csütörtökön a nagykövetségben. Az ünnepségen jelen volt Szentágothai János, a Magyar Tudományos Akadé-

mia elnöke. Kónya Albert e kormánykitüntetést a Duna Egyesített Nukleáris Kutatások Intézetében az elementáris részegység, valamint a nukleáris fizika terén végzett kutatásokban és a szocialista országok közötti tudományos-technikai együttműködésben elért eredményeiért kapta.

Autópálya

Várhatóan az év végén elkészül az M1-es autópálya Tatabányát elkerülő 22 kilométeres szakasza. A Beton-útépítő Vállalat dolgozói a korábbi szokatlan hideg és a nehéz terepviszonyok ellenére tartják az előre megállapított határidőt. Az építés során sok gondot okoz a talajvíz, most különböző bányászati módszerekkel kísérleteznek, hogy megfékezzék romboló hatását. Az út érdesített, homokaszfalt-burkolata szinte teljesen kész.

Jelentés a „filmfővárosból”

Magyarország filmfővárosává lett Pécs. Immáron tizenegyedzszer: a magyar játékfilmvilág idejére, február 5. és 9. között ünnepi díszbe öltözött a város, transzparensek, plakátok rengetege, ország-sót olykor világszerte ismert arcok, Klaus-Maria Brandauer-től Balezky Annamárián át Bujtor Istvánig.

Ragyogó napfény a Szechenyi téren, a dzsámi körül galambok röpködnek, a Nádor kávéházban Bródy János egy igen jó megjelenésű hölgyel cseveg. A Kossuth Lajos utcán árad a tömeg. Pécsen mindenki filmről beszél, programokat egyeztet: a Petőfi moziba menjen-e avagy a Kossuthba, az Ifjúsági Házba vagy a Park moziba?

A vetítések időpont- és helykavalkádjában igen nehéz kiigazodni. Párhuzamosan több helyszínen akad jónéhány ösbemutató, melynek ígérete többszörösen tanácstalan fejkavargatásra készlet: hová menjek, melyiket nézzem? Fáradságról szó sem lehet: este tíztől egyszerre három moziban a megvásárolt, de még be nem mutatott legnevezesebb külföldi filmeket vetítik — ráadásként az 1981-es magyar filmtermés egészéhez. Nem is akármiket. Ingmar Bergman legújabb művét például, melynek címe *Jelenetek a bábok életéből*, s amelyet korunk filmművészetének egyik legnagyobb rendezője az NSZK-ban, már Svédországból történt félkényes számvetése után forgatott. Korábbi műveivel képest ez a filmje megtorpanást mutat.

Sajnos, ha lehet, még negatívabb reflexiók szükségesnek Steven Spielberg, a Cápá és a Harmadik típusú találkozás készítőjének Pécsen bemutatott új filmjéhez is. „Magyartított” címe *Meztelenek és bolondok*; eredetileg 1941. címmel játszották nyugaton. A korábbi Spielberg-filmekhez hasonlóan iszonyatos költséggel készülhetett, ám a félelmetes technikai apparátus ezúttal csupán burleszkfogások és hollywoodi vigjáték-gegek illusztrálására szolgál. (Egyébként a film a Pearl Harbour-i japán támadást követő kaliforniai „japcsi-pánikról” szól, sok verekedéssel és még több bugyutasággal.) Bob Rafelson híres filmje, *A postás mindig kétszer csenget színt* — látható volt Jack Nicolsonnal a főszerepben, valamint többek között Fellini (*A nők városa*), Coppola (*A keresztapa*) és Kurosawa (*Arnyéklovas*) művei.

És a magyarok? Végére is mindenekelőtt a magyar film ötnapos ünnepének adott otthont a Mecsek városa. Ha mérleget készítünk, szimbolikusan tekinthető, hogy a szemle nyitódarabja Fábri Zoltánnak a moziban már bemutatott műve, a *Rekvium* volt: a közel-múlt magyar történelmének ábrázolása, úgy tűnik, egyre izmosodó vonulatán válik filmművészetünkben. Ezzel párhuzamosan jó néhány alkotás a mai magyar élet bizonyos neurálgikus pontjait vette szemügyre. Ifj. Schiffer Pál *A pártfogolt*

című filmje például az úgynevezett „hátrányos helyzetű fiatalok” egyikét állította műve középpontjába, olyasféle felismerést sugallva; e téren sem elegendők a szép, bombasztikus szövegek, jó lenne belátni végre, Bacsó Péter *Tegnapelőtt* című filmje a Rákosi-idők felmutatásának egyik legmarkánsabb új darabja, egy valamikori apácánövendék sorsával. Bacsó — a *Ki beszél itt szerelemről?* — fiasokja után — úgy tűnik, végre megszabadult ama téves elképzelésétől, hogy véres, tragikus időköt a nevetetés eszközeivel sikerülhet leghatásosabban ábrázolni (A tanú): komor éveket csak a tragédiák komor szépségével lehet művészileg megfogadni (legálábbis egyelőre). A *Rekvium* emez hasonlóan.

Végezetül három új magyar filmről, amelyek bizonyos szempontból egészen eredetinek minősíthetők. *Szűcs András Az aranycsapat* című dokumentumfilmje *Puskás Ferenc* tavaly májusi hazalátogatásának és az egykori nagy futballválogatott felidézésének ürügyén kilép a sportfilm, de talán még a dokumentarizmus szűkebb keretei közül is: a nemzeti érzés (részben kényszerű) metamorfózisait vizsgálja. *Moldován Domokos*, a négy éve nagy port fűlvért *A halottlót* alkotója, *Rontás és reménység* című művében újra a szinte elképzelhetetlen emberi hiúságot veszi nagyító alá, de egyúttal a cigány-ság bizonyos, eddig jobbra szemérmesen elhallgatott közös negatív akcióit is elénk tárja. S mindent úgy, hogy — egyszerre két oldalról is — a megdöbbentő primitívus láttán kiált föl iszonyodva.

Gyöngyössi Imre és *Kabay Barna* a magyar dokumentarista iskolának a népi írók eszmévilágához legközelebb álló képviselői: *Pusztai emberek* című új filmjük ugyan kisrészben „tűldokumentarizált” (ami hatáscsökkenést következményekkel jár), de *Ilyllyés Gyulának* ajánlott műveiben a puszták népének Észak-Magyarországon feltehető maradványait tisztá emberségét, az „*Altk elmennek*” és „*Akk maradnak*” helyzetéből következő gondjait mutatja be — olykor megejtő szépségű képekkel és monológokkal.

A magyar filmművészet most jó szakaszban van — hangzott el a filmkritikusok vitáján, amelynek témája a kritika szakszerűsége volt. E megállapítást nagyjábanegészeben alátámasztani látszik a pécsi XIV. Magyar Játékfilmszemlén látott legújabb hazai termés. Hiszen láthatólag filmművészetünk szín-java egyre erőteljesebben reflektál olyan történelmi-társadalmi kérdésekre, melyeket eddig többnyire csak egy-két alkotó tekintett személyes életműve legfőbb eszmei-művészi törekvésének, s jobbára csak az ő neveik fémjelzték azt az igen egészséges szemléletet, amely elemi kötelességének tekinti az elmúlt, ugyanakkor csak zivatáros magyar félszázad felelősségteljes, differenciált, mély és őszinte ábrázolását.

Alkalmam nyílt beszélni

ni a *FUnitának*, az Olasz Kommunista Párt lapjának magyarországi tudósítójával. Ő mondta: a hatvanas évek elsősorban *Jancsó Miklós* nevével „jegyzett” magyar filmművészet után a hetvenes évek közepére megtorpanás és tanácstalanság következett, új támadt egy nagy művész szuverén világa és egy ország filmkészítő derékhadának ouvre-je között. A „post Jancsó” magyar filmkultúra ha nehezen, ha a vajúdas természetes nehézségeivel küszködve is, de az utóbbi két-három évben egyre több olyan művel vétezi észre magát a világban, amelyek — az olasz kolléga szavai szerint — „nem adnak okot önkönek a kétségbeesésre”.

Kétségbeesésről szó sincs. Nem is lehet. Sőt! Pécs, ez a sajátos varázsu, igazán dunántúli város (Budapest után talán minden tekintetben legurbanizáltabb településünk) két év után olyan játékfilmszemlének adott ímet helyet, ahol fölöttébb tanulságos röntgenfelvételekhez juthatunk a szemlélő a magyar életéről éppúgy, mint történelemszemléletünk jó irányba tartó fejlődéséről. A Szechenyi téren, a dzsámi körül, a Nádor kávéház asztalainál és a mozik széksorai között, a Milán étteremben, és a Konzum áruházban, a Kossuth Lajos utcán és a székesegyház előtti téren, egész filmuniverzum lézköre érződött a „magyar filmfővárosban” a magyar irodalom világszínvonalára mellé egyre határozottabban fölzárkózó (mert fölzárközni elszántan akaró) művészet univerzumáé. Ha úgy tesszük, az évszázad műszájáé.

Domonkos László

Zenei naptár

Sarasate

Jó két hónapja a főiskolai egyetemű sorozatban, most a „felöltött” kamaraberletben adott koncertlehetőséget a filharmonia két fiatal szegedi előadóművésze. Szegedi Ferencnek és Kerek Ferencnek. Maga a tény sem igen szokványos, a hangverseny-rendezés okos helyi mecénatúrát dicséri, ha nem a kockázattal számol aggályosan, de bátran hagyatkozik kevésbé ismert ifjú reménysegregre, kiknek a hazai pálya talán kínálkozik jobb esély szárnyait bontogatására.

Nem mintha Szegedi Ferencel — és az immár tartós partnerévé szegődött Kerek Ferencel — különösebb zsákba macskát árulnának. Vértel kamaramuzsikusok, s nem is annyira a pálya elején járnak, számos megnyilvánulásuk mutatja, azt is tudják, hogyan lehet hatni a közönségre. Szegedi hegedűjátékának, Kerek zongorázásának méltatását (fent említett korábbi koncertjük okán) elvégezte Kollecz és hasábköve, mihez lényeges hozzátennivaló híján inkább e szerda esti Tiszszállásbéli estükről szól-

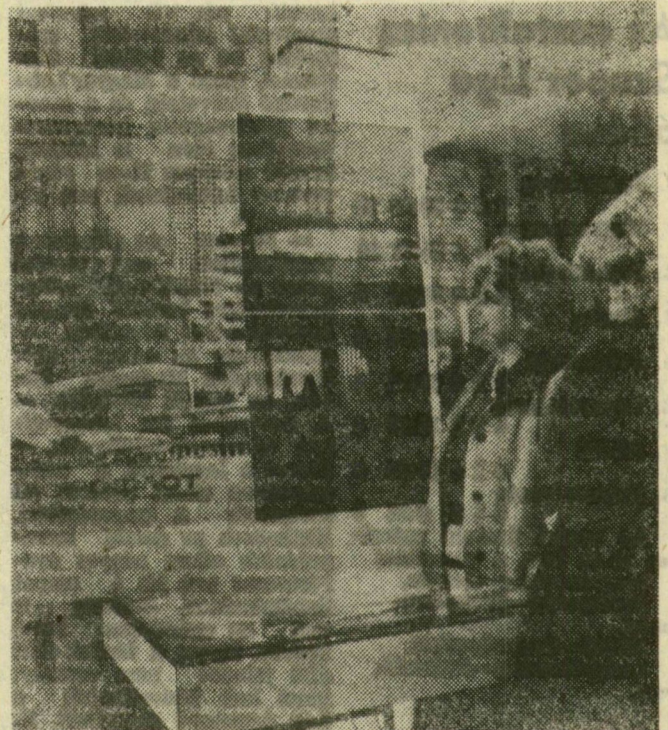
A Szovjetunió idegenforgalmi központjai

Kiállítás a Technika Házában — Világjáró madár a jelkép

A plakátokon, színes képeken, tájékoztató füzeteken mindenütt látható az embléma: madár repül körül a földgolyót. Alatta a felírás: *Intourist*. Aligha kell magyarázni, hiszen a hazai újságolvasók ismerik jól: a legnagyobb szovjet utazási iroda tevékenységét jelképezi az embléma. Az *Intourist* és a Volán 10-es számú Vállalata közös rendezésében kiállítás nyílt tegnap, csütörtökön Szegeden, a Technika Háza földszinti előcsarnokában, ahol az érdeklődők február 18-ig tekinthetik meg a Szovjetunió legszebb idegenforgalmi tájairól készült képeket, tájékoztatókat, az előre jelentkező csoportos látogatóknak bemutatott filmeket. A kiállítás megnyitása — dr. Kardos Jánosnak, a Volán igazgatójának köszöntő szavai — előtt az *Intourist* magyarországi képviselője, Grigorij M. Adijanc tájékoztatta a szegedi idegenforgalmi szakembereket és a vendégeket — köztük Berta Istvánt, a szegedi városi pártbizottság titkárát, Noszek Imrét, a megyei pártbizottság munkatársát, Farsang László dr.-t, a megyei tanács osztályvezetőjét — a kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező iroda tevékenységéről.

Az elmúlt évben ötmillió külföldi lépte át a szovjet határt — másfél millióan szervezett turistaként. És tíz vendégből nyolc az *Intourist* volt a házigazdája. A vendégforgalom adataihoz hozzátartozik persze a másik oldal is: négy millió szovjet állampolgár utazott 1981-ben külföldre; 145 országból érkeztek és 132-be utaztak az *Intourist* ügyfelei — 18 ezer munkatárs közreműködése, az idegenforgalmat közvetlenül szolgáló munkája kellett mindehhez. E számokból arra is lehet következtetni, hogy a hagyományosan szíves vendéglátásnak, a szép tájaknak, az érdekes programoknak egyre fejlődő idegenforgalmi szolgáltatási színvonalal kellett párosulniuk.

Az *Intourist* magyar kapcsolatát így jellemezte G.

Somogyi Károlyné felvétele.

A szovjetunióbeli idegenforgalmi nevezetességeket bemutató kiállítás egy hétig tart nyitva Szegeden, a Technika Házában

M. Adijanc: félmillió szovjet turista érkezett tavaly Magyarországra, s kétszáz-ezer magyar vendég ismerkedett a patinás városokkal, magyar partnere 1982-ben volt résztvevője a szakmai programoknak vagy talált felüldést a Fekete-tenger partján. Az *Intourist* minden még kedvezményrel is kedvezkedik ügyfeleinek: a február 15-ig befizetett szovjetgyománys kinalatot a téli aranged-tengerparti üdüléssel, az egy-

mányt ad.

Hétköznapok Pénzügyek

Január 30-a. Csak vendég ne jöjjön. De jön. Istent hozta! Összekaparjuk az aprót, forintos, tízhús-ötvenfilleres, van vagy negyven forint. Ásványvíz, parizer, kókevény hetvegi kenyér, bikát lehetne taglóni vele. Klöntöm az aprópénzt, a pénztárosnó morog: más-kor nem fogadom el, ha mind ilyen vackot hoz! Ki győzi ezt megszámolni! Píronkoda elkullogok.

Február 3-a. Végre el-megyek a nadrágomért a Patyolatba. Harminchat-nyolcvan, mondja a nő az asztal tulsó oldalán, és nyújtja a nadrágot. Amikor meglátja kezében az ötszázast, visszarántja. Nem tudok visszaadni, mondja ridegen. Mint a szolgáltatás fölöttébb ked-ves megrendelője három dolgot tehetek: otthagynom a nadrágot; otthagynom az ötszázast; vagy elmegyek

valahová fölvaltani. Eni kunyerálok és könyörgök, amiért a Patyolatnak nincs aprópénze.

A patikában elutasítanak. Nekik sincs. Megyek az ABC-be. Egymás után négy pénztárnál forgatnak hátat. Az ötödik pénztáros megmondja kerekén: nem váltom föl. Ez csak természetes! Hát ki ő, és ki vagyok én, hogy fölvaltsa a pénzemet?

Cselhez folyamodom. Veszek egy kosarat, beleteszek egy postai levelezőlapot. Mostmár föl lehet váltani a pénzt. Örvendezek a ravaszágomnak, hogy ennyiből meg-úsztam. Csak kint nézem meg a visszajárót, s fedezem föl a pénztárosnó bosszúját: kettőnyolcvanát számolt, két levelezőlap árát.

Az ember ne lázadjon! Tanulja meg, hol a helye a világban, és aszerint viselkedjék!

Nevelés

Lehetőleg ne neveljük más gyerekét! Főként, ha nem akarjuk, hogy a szülei minket neveljenek meg. Csendes beletördéssel nézem, ahogy a gyerekek játszanak a ház előtt. Rohagnak, sikítoznak. Rolandka a vezér köztük. Attilát lelöki a bicikliről. Norbikát megrúgja. Nettit fellökni nem bírja, bele-rúgni nem mer, hát ügyesen felbuktatja, amikor a kislány elszalad mellette. Anyuka néha szelíden rászól:

— Rolandka, nem az óvodában vagy!

Végre egyszer megbotlik Rolandka egy kőben, és hasra esik előttem. Csendes kárörömmel nézem. Lám, a gonoszság mégis elnyeri méltó büntetését. A kislányek föltápaszkodik, körülnéz, és a világ legtermészetesebb módján beletörli sáros kezét a nadrágomba.

Hároméves múlt. Még sokra viszi.

T. I.